

## Multimediální výukové aplikace

Josef Halbych

V dalším horizontu vývoje výchovy a vzdělávání, s výhledy do nového tisíciletí, se rýsují nové kontury jeho obsahových a procesuálních složek. Můžeme je charakterizovat jako nové *výukové moduly*, zahrnující jednak bloky obsahové, jednak bloky procesuální, s úrovněmi a fázemi vyučovacího procesu. K nim se dále přiřazují bloky výukových prostředků. Existují zde přímé souvislosti mezi obsahem učiva (jeho volbou a přípravou), jakož i mezi kvalitou prostředků pro jeho realizaci. Stávající výukové moduly, charakterizované jako „klasické“, se dostávají do konfrontace s moduly „moderními“. Je evidentní, že široká problematika výchovy a vzdělávání jedinců představuje permanentně kladené úkoly, řešené kontinuálně, spolu s celkovým vývojem společnosti. Nastolené otázky se týkají základních vztahů mezi charakteristikami cílových a obsahových struktur a dále mezi podmínkami a prostředky realizace vzdělávacích obsahů. Jsou k dispozici určité výsledky z výzkumů obsahů školního vzdělávání, spolu s dalšími otázkami širokého spektra výchovně vzdělávacího procesu. U procesuální stránky se zdůrazňuje úloha *kommunikace* a *interakce* (a obecněji *interaktivita* procesů). K obsahové i procesuální stránce se konstruují určité typy *modelů* na bázi teorie systémů. Finálním cílem tohoto úsilí je složit pokud možno celkový obraz o problematice výchovy a vzdělávání subjektů na přelomu tisíciletí. Nad složenou mozaikou se pochopitelně vznáší otázka: „jak dále?“

V naší úvaze, nazvané trochu stroze jako „*multimediální výukové aplikace*“, chceme v podstatě doložit, že další očekávaný pokrok ve výše zmiňovaném úsilí nastane zejména použitím nových způsobů a podmínek realizace učiva, tj. v procesu výuky. V novém výukovém modulu se uplatní novodobé prostředky jako jsou *multimédia*, *hypertexty* či *hypermédia*. Plánují se též *informační dálnice* na bázi optických vláken. Je zaznamenáván pokrok v rozvoji obrazu (digitalizovaný obraz z videa, televize), vyvíjí se „virtuální realita“ a jiné počítačové produkty. Do těchto uváděných „vstupů“ musíme též započítat rozvoj nových výukových i výzkumných disciplín, kterými jsou disciplíny tzv. *technologie vzdělávání*, mezi něž patří *informační a didaktická technologie*.

Rozvojem těchto nových technologií je též předznamenán vývoj celé společnosti, dosud jako „postindustriální“, na společnost „informační“. Její vizí jsou informační dálnice mnohonásobně obepínající naši zeměkouli.

Soudobý rozvoj pedagogických médií tudíž staví všechny účastníky vyučovacího procesu do nových situací a před nové úkoly. V novém výukovém modulu se jeví jako dominantní *multimediální přístup*, tj. výuka s uplat-

něním multimédií. Jejich aplikace pro seriózní výukový přístup je zatím v počátcích (dosud úspěšné aplikace jsou známy zejména z jazykové výuky). Výukové systémy zvané *multimediální* pak budou představovat určitou integraci dílčích pedagogických medií. K tomu je například příznačný citát *McLuhana* (1965): „Multimediální systém představuje určitou integraci medií. Kombinace nebo setkání dvou medií je okamžik pravdy a objevení nové formy. Synthesou medií se uvolňují velké síly.“ Ze zorného úhlu pedagogických a psychologických základů výchovně vzdělávacího procesu jsou zřejmě očekávané dopady (důsledky) aplikací multimédií (procesy volní, procesy vnímání).

Pedagogické a psychologické disciplíny spolu s jejich aplikacemi v disciplínách zmiňované technologie vzdělávání zde budou řešit nové otázky a problémy, dotýkající se celistvě koncipované *didaktiky multimédií*.

V dosavadním stupni vývoje pedagogických medií stojí nyní nejvýše *multimediální výukové systémy*. Jsou samy charakterizovány svými různými stránkami (včetně stránek jejich technického vývoje a technických aplikačních parametrů). Jako didaktický nástroj v rámci arzenálu výukových prostředků budou ovšem maximálně účelné a optimálně využity pouze tehdy, vykážou-li zvýšení efektivity výsledků vyučovacího procesu, oproti aplikacím u výukových modulů klasických. Pak lze očekávat, že multimedia budou skutečným vyvrcholením výchovně vzdělávacího úsilí jako celku. Na aplikaci novodobých pedagogických medií včetně multimédií (i hypermedií) budou nyní systematicky připravovány nové generace budoucích učitelů vyučovacích předmětů. Lze si proto jen přát, aby *učitelské profese, vzdělávání učitelů a jejich tvořivá práce* přinesly do budoucnosti v tomto směru své ovoce.

## Literatura

- [1] Lánský, M.: Příspěvek k tezi o konvergenci medií, *MEDACTA*, Sborník 2, s. 15, Nitra 1995, SR.
- [2] Bílek, M.: Počítač — prostředek integrace medií ve výuce přírodním vědám, *MEDACTA*, Sborník 4, s. 53, Nitra 1995, SR.